

**SÖKANDE**

Solna stad  
171 86 Solna

**SAKEN**

Ansökan om tillstånd till utrivning och biotopvårdande åtgärder i Råstasjöns utlopp,  
Solna kommun

AnläggningsID i miljöboken: 75181  
Avrinningsområde: 60/61  
Koordinater (SWEREF99 TM): N 6585321, E 670221

**DOMSLUT****Tillstånd**

Solna stad ges tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom fastigheterna Solna Järva 3:8 och 4:17

- a) riva ut anläggningsdelar vid Råstadammen,
- b) återställa åfåran genom schaktning och biotopvårdande åtgärder upp- och nedströms befintligt dammläge, samt
- c) vid behov anlägga och riva ut tillfällig fångdamm för utförande av arbetena

allt i huvudsaklig enlighet med vad som framgår av den tekniska beskrivningen.

**Dispens och tillstånd enligt reservatsföreskrifterna**

Solna stad ges dispens från föreskrifterna A1, A3, och A4 för Råstasjöns naturreservat för att inom reservatet riva ut dämnet, anlägga tillfälliga arbetsvägar och anordna upplag, allt i huvudsaklig enlighet med vad som framgår av den tekniska beskrivningen.

Solna stad ges tillstånd enligt föreskrifterna A8, A10 och A11 för Råstasjöns naturreservat för att inom reservatet gräva, schakta, fylla och dämna samt anordna upplag och avverka träd, allt i huvudsaklig enlighet med vad som framgår av den tekniska beskrivningen.

### Villkor

#### *Villkor för tillstånd enligt miljöbalken*

1. Arbetena ska utföras i huvudsaklig överstämmelse med vad Solna stad angett i ansökan eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Arbeten i vattenområdet får inte utföras under perioden den 1 april till den 30 juni.
3. Arbeten i vatten ska utföras så att störande grumling begränsas i möjligaste mån. Vid grumlande arbeten – liksom vid hantering av bortschaktade massor – ska lämpliga skyddsanordningar användas, vilka även ska fungera som absorbenter för flytande föroreningar som till exempel olja.
4. All hantering av miljöskadliga ämnen ska ske med största aktsamhet så att risken för spill och läckage minimeras. Tankning och service av arbetsmaskiner och fordon ska ske utanför reservatsgränsen.
5. Buller från tillståndsgivna arbeten ska begränsas i enlighet med Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15) om buller från byggplatser.
6. Verksamhetsutövaren ska senast tre månader innan de tillståndsgivna åtgärderna påbörjas lämna förslag på kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.

#### *Villkor för dispens från och tillstånd enligt reservatsföreskrifterna*

1. Upplag inom naturreservatet får ej användas för förvaring av miljöskadliga ämnen såsom petroleumprodukter.
2. Anläggningsarbetena ska ske med aktsamhet så att risken för spridning av miljöskadliga ämnen minimeras.
3. Utrustning för sanering av spill eller annat läckage av miljöskadliga ämnen ska finnas lättillgängligt på arbetsplatsen.
4. Om läckage/spill uppstår vid arbeten med maskiner inom reservatsområdet ska åtgärder vidtas omgående och sanering av eventuellt påverkat området genomföras. Miljö- och byggnadsförvaltningens miljöskydds-enhet ska genast informeras om läckage/spill uppstår.
5. Marken ska återställas till ursprungligt skick vid eventuella körskador eller annan oplanerad påverkan.

### Arbetstid

Arbetena för vattenverksamheten ska vara utförda senast inom 5 år från det att denna dom vunnit laga kraft.

**Oförutsedd skada**

Tiden, inom vilken anspråk på ersättning i anledning av oförutsedda skador får framställas, bestäms till 5 år räknat från arbetstidens utgång.

**Verkställighetsförordnande**

Yrkandet om verkställighetsförordnande avslås.

**Prövningsavgift**

Mark- och miljödomstolen fastställer prövningsavgiften slutligt till 1 500 kronor.

**Rättegångskostnader**

Solna stad ska ersätta Länsstyrelsen i Stockholms län för rättegångskostnader med 20 000 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom tills betalning sker.

---

## 1. INLEDNING

### 1.1 Bakgrund

Vattennivån i Råstasjön i Solna regleras av den så kallade Råstadammen, en cirka 10 meter bred betongkonstruktion vid utloppet mot Råstaån. Vatten från bl.a. Lötsjön och Norra Råstabäcken passerar dammen då det rinner via Råstasjön och den delvis kulverterade Råstaån och vidare ut i Brunnsviken och Lilla Värtan. I samband med höga flöden om vårarna letar sig många fiskarter från Östersjön och Brunnsviken upp längs Råstaån i sökandet efter lämpliga lek- och uppväxtområden, men Råstadammen utgör idag ett definitivt vandringshinder.

Solna kommun har därför ansökt om tillstånd till utrivning av dämet och biotopvårdande åtgärder i Råstasjöns utlopp.

Ansökta åtgärder innebär att betongdammen rivs och ersätts med en hinderfri vandringsväg för fisk. Från 10 meter uppströms till cirka 80 meter nedströms dammen schaktas lösa sediment bort ned till fastare botten av sand och grus. En naturliknande tröskel anläggs genom utläggning av grov morän, bergkross eller annat stenmaterial.

### 1.2 Hanteringen av ansökan

Ansökan initierades den 7 oktober 2019 och kungjordes den 12 februari 2020. Yttranden har kommit in från Länsstyrelsen i Stockholm län och Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Solna kommun. Solna stad har bemött inkomna yttranden. Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling och syn den 30 juni 2020.

## 2. YRKANDEN

### 2.1 Sökanden

#### *Tillstånd enligt miljöbalken*

Solna stad har, som man slutligt bestämt sin talan, yrkat att mark- och miljödomstolen ska ge nämnden tillstånd enligt 11 kap. 19 § miljöbalken att inom fastigheterna Solna Järva 3:8 och 4:17 utföra

- a) utrivning av anläggningsdelar vid Råstadammen,
- b) återställande av åfåran genom schaktning och biotopvårdande åtgärder upp- och nedströms befintligt dammläge, samt
- c) rätt att vid behov anlägga och riva ut tillfällig fångdamm för utförande av arbetena,

allt i huvudsaklig enlighet med vad som framgår av den tekniska beskrivningen.

Solna stad har även yrkat att mark- och miljödomstolen ska

- a) godkänna den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen,
- b) fastställa arbetstiden för vattenverksamheterna till 5 år från den dag tillståndsdomen vinner laga kraft,

- c) bestämma tiden för anmälan av ersättning för oförutsedd skada på grund av de ansökta vattenverksamheterna till 5 år räknat från arbetstidens utgång,
- d) förordna om att en tillståndsdom får tas i anspråk även om den inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande), samt
- e) bestämma villkor för tillståndet enligt sökandens förslag, avsnitt 3.15 nedan.

*Dispens respektive tillstånd enligt reservatföreskrifter*

Solna stad har yrkat att mark- och miljödomstolen ska ge staden

- dispens från föreskrifterna för Råstasjöns naturreservat för att inom reservatet
  - riva ut dämnet (A1), och
  - anlägga tillfälliga arbetsvägare (A3), respektive
- tillstånd enligt reservatföreskrifter för att inom reservatet
  - gräva, schakta, fylla och dämna (A8),
  - anordna upplag (A10), och
  - avverka träd (A11),

allt i huvudsaklig enlighet med vad som framgår av den tekniska beskrivningen.

Solna stad har även reservationsvis yrkat att mark- och miljödomstolen ska ge staden dispens från föreskrifter (A4) för Råstasjöns naturreservat för att inom reservatet anordna upplag, allt i huvudsaklig enlighet med vad som framgår av den tekniska beskrivningen.

Solna stad har yrkat att mark- och miljödomstolen ska bestämma villkor för dispens och tillstånd enligt sökandens förslag, avsnitt 3.15 nedan.

## 2.2 Remissmyndigheter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Länsstyrelsen i Stockholms län har inte haft något att erinra mot ansökta åtgärder, men har fört fram synpunkter på föreslagna villkor för ett tillstånd m.m.

Nätverket Rädda Råstasjön har motsatt sig att tillstånd och dispens ges enligt ansökan.

## 3. ANSÖKAN

### 3.1 Ansökans disposition; referenssystem

*Ansökan*

Ansökan består av ansökningshandlingen med bilagor, nämligen samrådsredogörelse med underbilagor, teknisk beskrivning, miljökonsekvensbeskrivning, markintrångsavtal med Råsta Mark AB, dammutredning, sedimentprovtagning, PM påverkan på avbördningskapacitet och beslut om miljöpåverkan.

#### *Referenssystem*

För plan används koordinatsystemet SWEREF 99 TM. För höjdangivelser används höjdsystemet RH2000 om inget annat anges.

### **3.2 Samråd**

Samråd har genomförts med berörda myndigheter, sakägare, närboende och övrig allmänhet. Även intresseorganisationer och andra statliga myndigheter har bjudits in att delta i samrådet. Information om projektet har publicerats i annons i lokal-tidning, kommunens hemsida och i sociala medier, se samrådsredogörelsen (bilaga A till ansökan).

Länsstyrelsen beslutade 5 mars 2019 att planerad verksamhet inte innebär betydande miljöpåverkan.

### **3.3 Rättsliga utgångspunkter**

Verksamheten vid Råstasjön och damm saknar tillstånd enligt gällande lagstiftning. Dammen utgör en vattenverksamhet med miljöpåverkan, och saknar villkor.

Anläggningen ligger inom Råstasjöns naturreservat. Föreskrifterna för reservatet utgör inget hinder mot underhåll och reparationer av befintlig damm men för att utföra planerade åtgärder behövs dispens från reservatföreskrifterna.

### **3.4 Vattenrättsliga frågor**

#### *Fastighetsförhållanden och sakägare*

Dammen och arbetsområdet är belägen på fastigheterna Solna Järva 3:8 som ägs av Solna stad och Järva 4:17 som ägs av Råsta Mark AB.

#### *Rådighet*

Dammen och arbetsområdet är belägen på fastigheterna Solna Järva 3:8 och 4:17. Sökande har i egenskap av fastighetsägare nödvändig rådighet över Järva 3:8 samt har avtal med Råsta Mark AB om rätt att utföra ansökta åtgärder inom Järva 4:17. Åtgärderna får även anses utgöra sådan vattenverksamhet som är önskvärd från allmän miljö- och hälsosynpunkt enligt 2 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

#### *Ersättningsfrågor*

Ansökta åtgärder berör Solna Stads och Råsta Mark AB:s fastigheter och påverkar omgivningen endast genom en lokalt förändrad landskapsbild. Sökanden bedömer att åtgärderna inte medför någon ersättningsgill skada för berörda sakägare och någon ersättning erbjuds därmed inte i målet. Skulle sådana skador mot förmodan ändå uppkomma föreslås att reglering sker i den ordning som gäller för oförutsedda skador.

### 3.5 Omgivningsförhållanden

Råstadammen ligger i utloppet av Råstasjön, norr om Solna centrum. Vatten från Lötsjön och Norra Råstabäcken rinner via Råstasjön mot Brunnsviken genom kulvert under bland annat Friends Arena. Råstasjöns avrinningsområde omfattar cirka 5,5 km<sup>2</sup>, varav merparten är bebyggd mark. En stor del av avrinningsområdet utgörs därför av hårdgjorda ytor som medför snabb avrinning.

### 3.6 Hydrologiska förhållanden

Medelflödet vid Råstasjöns utlopp har beräknats till knappt 0,1m<sup>3</sup> per sekund (eller 100 liter/s). Under sommaren uppgår flödet till omkring 20 liter/s.

### 3.7 Natur- och vattenmiljö

Råstasjön är en av Stockholms läns viktigaste fågellokaler med uppemot 180 olika arter som har observerats.

Norr om Råstasjön dominerar lövskogspartier med omväxlande täta och mer öppna partier. Flera äldre tallar och kraftiga ekar finns en bit upp från strandkanten. Artrikedomen är stor, särskilt i förhållande till omkringliggande stadsbyggnad. Omkringliggande skogspartier utgör en nyckelbiotop för fladdermöss, där sju olika arter observerats.

Provfisken och observationer som utförts i Råstaån visar att flera fiskarter, bl.a. abborre, mört och gädda, söker sig upp från Brunnsviken in i Råstaån för att försöka finna lekplatser. I sjön finns även större dammussla och allmän dammussla.

### 3.8 Miljökvalitetsnormer

Varken Råstasjön eller Råstaån utgör vattenförekomster inom vattenförvaltningen, därför finns inga miljökvalitetsnormer bestämda. Nedströmsliggande Brunnsvikens (SE658507-162696) ekologiska status är otillfredsställande. Statusen är i huvudsak baserad på allmänna förhållanden under sommaren vad gäller näringsämnen, siktdjup och förekomst av växtplankton. Gällande miljökvalitetsnorm är god ekologisk status 2027. Huvudskälet till bedömd ekologisk status är övergödning.

### 3.9 Teknisk beskrivning

#### 3.9.1 Beskrivning av befintlig anläggning

Huvuddelen av Råstadammen utgörs av en cirka 10 meter lång betongdamm av typen överfallsdamm. Det finns ett reglerbart utskov i den vänstra delen av dammen i strömriktningen sett. Det reglerbara utskovet har i nedsänkt läge, genom luckans utformning, en tröskelnivå på +1,47 meter. Den högra delen är av typen överfallsdamm och har tröskelnivån på +1,80 meter.

Reglerluckans fria bredd är uppmätt till 0,8 meter. Överfallsdelen av dammen, den högra delen, har en fri bredd om 6,8 meter. Fallhöjden vid maxdämning beräknas till cirka 0,75 meter.

Strax uppströms dammen, cirka 5 meter uppströms, finns resterna kvar efter den föregående anläggningen som låg på platsen. Resterna består av en träspont som sträcker sig tvärs över Råstaån. Resterna i form av träsponten bedöms inte ha någon dämmande effekt vid något vattenstånd i dagsläget.

### 3.9.2 Ansökta åtgärder

#### *Målsättningar med planerad verksamhet*

Den verksamhet som planeras innebär en utrivning som tillgodoser naturmiljövärden på platsen. Målsättningar med planerad verksamhet är huvudsakligen;

- Att avsluta reglering, kontinuerlig skötsel och hantering av luckor, samt i övrigt minimera behovet av manuell underhålls- och skyddsåtgärder på anläggningen. För att nå målsättningen behöver betongkonstruktionen tas bort. Efter genomförda åtgärder kommer variationer i vattenstånd, upp- och nedströms Råstadammen, att bero på rådande flödesvariationer.
- Att möjliggöra fri upp- och nedströmsvandring för fisk och annan vattenanknuten fauna och därmed långsiktigt säkerställa den biologiska mångfalden i Råstasjön och ån. För att uppnå målsättningen behöver en återställd huvudfåra utformas så att ett funktionellt vattendjup uppstår även vid lågflödesförhållanden. Den återställda huvudfåran kommer att återspegla naturliga förhållanden, med hög heterogenitet i struktur och vattenhastighet.

#### *Genomförande*

Planerad verksamhet kan utföras huvudsakligen enligt följande.

Ett arbetsområde upprättas som vid behov markeras ut i terrängen. Instängsling eller andra hinder kan medföra att passagen över dammen blir otillgänglig för allmänheten under entreprenadtiden. Inom arbetsområdet kan lagring av material och uppställning av maskiner ske på särskilt avsedda och iordningsställda ytor. Råstadammen bilas bort.

Botten justeras med schaktning och nya massor så att en naturliknande huvudfåra uppstår. Nya massor utgörs av naturgrus och sten, som läggs ut för att återskapa en naturligt hög heterogenitet i vattendraget. Vid lågvattenföring kommer vattnet att centreras.

### 3.10 Alternativutredning

#### *Nollalternativet*

Nollalternativet — om inte planerad verksamhet utförs — innebär inte att anläggningen kan kvarstå i befintligt skick, eftersom tillstånd för verksamheten saknas. Nollalternativet innebär att tillstånd för vattenverksamheten behöver sökas.



#### *Alternativ lokalisering*

Då verksamheten berör dammen vid Råstasjön finns ingen alternativ lokalisering.

### **3.11 Miljökonsekvenser**

#### *Naturvärden och biologisk mångfald*

Sammantaget bedöms projektet medföra positiva konsekvenser för naturvärden och biologisk mångfald. Åtgärderna undanröjer vandringshindret och återställer konnektiviteten i berörd del av vattendraget.

#### *Rekreativvärden och upplevelsekvalliteter*

Sammantaget bedöms den planerade verksamheten varken innebära övervägande positiva eller negativa konsekvenser för miljöaspekten. En förstärkning sker av upplevelsekvalliteter som knyter an till områdets möjlighet att visa upp en stor biologisk mångfald av växter och djur.

### **3.12 Verksamhetens tillåtlighet**

#### *Miljöbalkens hänsynsregler*

I miljökonsekvensbeskrivningen redogörs för hur sökanden avser att iaktta de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

#### *Tillåtligheten enligt 11 kap. miljöbalken*

Enligt miljöbalken 11 kap. 19 § ska tillstånd alltid lämnas till utrivning av en vattenanläggning i ytvatten, om inte förordnande meddelas enligt 20 §. Bedömningen är att ett sådant förordnande inte är aktuellt med hänvisning till allmänna intressen som motiverar en utrivning.

Värdet av de planerade åtgärderna består främst i att vandringshinder undanröjs och att vattenmiljön i Råstaån och Råstasjön kommer att förbättras. Endast under byggskedet förväntas verksamheten kunna medföra en negativ inverkan på vattenmiljön. Fördelarna av de planerade åtgärderna bör således anses överväga kostnaderna för dessa samt de begränsade skador och olägenheter som kan uppkomma under genomförandetiden.

### **3.13 Kontrollprogram**

För att minimera risken för negativa miljökonsekvenser under genomförandet ska ett kontrollprogram upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten.

### **3.14 Särskilt om dispens och tillstånd enligt reservatsföreskrifterna**

#### *Förbud enligt A1, A3 och A4*

I reservatsföreskrifterna anges följande.

- Det är förbjudet att uppföra, ändra eller bygga till byggnad, brygga eller annan anläggning, annat än inom zonerna 1 och 5 enligt tillståndsplikt för A7.

- Det är förbjudet att anlägga ny väg (till exempel cykelväg), att asfaltera väg, att hårdgöra strand, samt att anlägga parkeringsplats avsedd för motorfordon.
- Det är förbjudet att anordna upplag, annat än tillfälligt upplag i högst tre dygn som behövs för områdets skötsel, samt annat än enligt tillståndsplikt för A9.

Dämnet som staden ansökt om att få riva ut ligger inom zon 4 och är enligt stadens bedömning att likställas med en anläggning. Därmed behövs dispens från föreskrift A1 för projektets genomförande.

För att kunna genomföra åtgärder enligt teknisk beskrivning är det nödvändigt att anlägga tillfälliga arbetsvägar inom zon 4. Därmed behövs dispens från föreskrift A3 för projektets genomförande.

Staden bedömer att tillstånd enligt föreskrift A10 bör vara tillräckligt för åtgärder enligt teknisk beskrivning, men då tillståndsplikt följer av föreskrift A8 och inte A9 yrkar staden *reservationsvis* dispens från förbudet i A4.

#### *Tillståndsplikt enligt A8, A10 och A11*

I reservatsföreskrifterna anges följande.

- Det krävs tillstånd för att gräva, schakta, muddra, fylla ut, dämna eller på annat sätt förändra topografi eller avrinningsförhållanden, i syfte att gynna områdets fauna eller flora, avlägsna föroreningar, förbättra vattenkvaliteten i Råstasjön och dess tillrinning och avrinning, eller utföra annan tillståndspliktig åtgärd enligt A7, A11 eller A12. Exempel på åtgärder som kan ges tillstånd är att skapa vandringsvägar och bättre livsmiljöer för fisk och groddjur, så som dämnda våtmarker för groddjur, att ta bort sediment och jord innehållande föroreningar eller höga halter av näringsämnen, att inom zonerna 1 och 5 skapa eller bygga om reningsdamm eller liknande anläggning för tillrinnande vatten.
- Det krävs tillstånd för att anordna upplag som behövs mer än tre dygn för områdets skötsel eller som behövs för annan tillståndspliktig åtgärd.
- Det krävs tillstånd för att avverka, skada eller ta bort levande eller dött träd.

Åtgärderna omfattar bland annat gräv- och fyllarbeten som kommer att leda till en förändring av avrinningsförhållandena. Eftersom viktiga syften är att gynna områdets fauna och förbättra vattenkvaliteten i Råstasjön och dess avrinning så är åtgärderna tillståndspliktiga. Att skapa vandringsvägar nämns också i föreskriften som ett exempel på åtgärd som kan ges tillstånd enligt A8.

För att kunna genomföra planerade tillståndspliktiga åtgärder enligt föreskrift A8 kommer upplag att behöva anordnas för tillfällig förvaring av bland annat schaktmassor och byggnadsmaterial. I möjligaste mån kommer upplag att placeras utanför reservatet, men av praktiska skäl kommer upplag även att behövas i direkt anslutning till arbetsplatsen i reservatet och därmed behövs dispens från föreskrift A10 för projektets genomförande.

Träd kan komma att behöva tas bort för att möjliggöra de planerade åtgärdernas genomförande. Därmed behövs dispens från föreskrift A11 för projektets genomförande.

*Särskilda skäl; förenligheten med reservatets syfte*

Syftet med Råstasjöns naturreservat är att bevara ett värdefullt stadsnära naturområde för att tillgodose behovet av områden för tätortsnära friluftsliv, rekreation och naturpedagogik. Syftet är också att skydda och vårda värdefulla naturmiljöer för den biologiska mångfalden. Områdets vattenmiljöer med öppet vatten, vassar, fuktäng, fuktlövskog och rinnande vatten ska bevaras, vårdas och utvecklas på sådant sätt att artrikedomen och de naturbaserade upplevelsevärdena kvarstår.

Att riva ut befintlig reglering av Råstasjön och ersätta den med en naturlig sjötröskel kommer att återställa den biologiska konnektiviteten mellan Råstasjön och Brunnsviken och främja reservatets naturvärden och biologisk mångfald. Åtgärdernas långsiktiga naturvårdsnytta kompenserar därmed intrånget under arbetstiden.

Eftersom de förstärkta naturvärdena även främjar det allmänna friluftssintresset bedömer staden att det inte föreligger några reella allmänna motstående intressen mot den ansökta verksamheten. Eftersom ägaren till fastighet Järva 4:17 tillstånd åtgärderna föreligger heller inga enskilda motstående intressen.

Med den bakgrunden bedömer staden att åtgärder enligt den tekniska beskrivningen är förenliga med reservatets syfte, och att det finns särskilda skäl att bevilja dispens respektive tillstånd enligt reservatsföreskrifterna.

### **3.15 Villkorsförslag**

Solna stad har, som man slutligt bestämt sin talan, föreslagit villkor enligt följande.

*Villkor för tillstånd enligt miljöbalken*

1. Arbetena ska utföras i huvudsaklig överstämmelse med vad sökanden angivit i ansökan eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Arbeten i vattenområdet får inte utföras under perioden den 1 april till den 30 juni.
3. Arbeten i vatten ska utföras så att störande grumling begränsas i möjligaste mån.
4. Vid grumlande arbeten – liksom vid hantering av bortschaktade massor – ska lämpliga skyddsanordningar användas, vilka även ska fungera som absorbenter för flytande föroreningar som till exempel olja.
5. All hantering av miljöskadliga ämnen ska ske med största aktsamhet så att risken för spill och läckage minimeras. Tankning och service av arbetsmaskiner och fordon ska ske utanför reservatsgränsen.
6. Buller från tillståndsgivna arbeten ska begränsas i enlighet med Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15) om buller från byggplatser.

7. Sökanden ska senast tre månader innan de tillståndsgivna åtgärderna påbörjas lämna förslag på kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.
8. Sökanden ska inom ramen för ett kontrollprogram säkerställa en korrekt hantering av
  - a. Förorenade schaktmassor och lakvatten
  - b. Eventuellt föroreningar av klorerade lösningsmedel i schaktmassor
  - c. Risken för att täta markskikt av lera punkteras under arbetet.

*Villkor för dispens från, och tillstånd enligt, reservatsföreskrifterna*

1. Upplag inom naturreservatet får ej användas för förvaring av miljöskadliga ämnen såsom petroleumprodukter.
2. Anläggningsarbetena ska ske med aktsamhet så att risken för spridning av miljöskadliga ämnen minimeras.
3. Utrustning för sanering av spill eller annat läckage av miljöskadliga ämnen ska finnas lättillgängligt på arbetsplatsen.

#### 4. ÅTAGANDEN

Den lista på åtaganden som redovisas i detta avsnitt är inte uttömmande, ytterligare åtaganden finns i aktmaterialet. Solna stad har åtagit sig bl.a. följande.

Frågor om vatten- och markkemi

- För att undvika spridning av eventuellt förorenade ämnen planeras grävning att ske i torrhet. Vatten kan då tillfälligtvis pumpas från Råstasjön och förbi arbetsområdet ner till Råstanån.
- För att minimera grumling och spridning av förorenade sediment planeras schaktning att utföras vid en tidpunkt då det naturligt är låg vattenföring i ån. Vid lågvatten är större delen av det aktuella området torrlagt, förutom den delen som utgör huvudfåran.
- Transportören ska se till att nedsmutsning, damning och störning vid transporter sker i minsta möjliga utsträckning. Sedimenten planeras att avvattnas innan transport.
- Om avvattning av sediment blir aktuellt planeras det att göras på land vid sidan av schaktområdet. Utifrån föroreningar som påvisats i förhöjda halter och dess egenskaper bedöms det tillräckligt att som skyddsåtgärd placerar sedimenten för avvattning på ett materialavskiljande skikt, t.ex. en geotextil.

Frågor om produktval m.m.

- Särskilt anpassade fordon med miljöanpassade petroleumprodukter ska användas. Kunskapsnivå för personal ska bibehållas på hög nivå, så att driftstörningar undviks.
- Diesel MK-1 används som drivmedel för de arbetsfordon som finns på arbetsplatserna. Miljöbensin används till handredskap och elektricitetsverk.

Följande skadeförebyggande åtgärder har identifierats som relevanta för att begränsa negativa konsekvenser av planerade åtgärder.

- Bottenuppbyggnad och biotopvård med sten och naturgrus bör utföras, så att området får en så naturlig utformning som möjligt. Dessa arbeten bör utföras under ledning av fisk- och naturvårdssakkunnig.
- Kraftigt grumlande arbeten bör utföras under perioden slutet av juli till september av hänsyn till fiskproduktion m.m.
- En handlingsplan för läckage av petroleumprodukter bör upprättas.
- För att minimera påverkan på häckande fåglar bör arbetet utföras utanför den huvudsakliga häckningsperioden (april – juli).
- Under lekperioden för groddjur (april – maj) kommer inga arbeten att genomföras.
- Värdefulla träd i strandzonen bör märkas ut och skyddas.

## 5. INKOMNA YTTRANDEN

### 5.1 Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen anser att ansökan behöver kompletteras/förtydligas enligt följande.

1. Det framgår inte tydligt hur uppgrävda massor/sediment och dess lakvatten ska hanteras vilket bör tydliggöras eftersom det finns föroreningar i det aktuella området.
2. Provtagning med avseende på föroreningar i åfåran/bäckfåran är nödvändigt för att säkerställa en korrekt hantering av massor.
3. I området runt arenastaden finns problem med höga halter av klorerade lösningsmedel i grundvattnet. Det bör säkerställas att aktuellt område inte har dessa problem och om sådana problem finns bör det redogöras för hur dessa ska hanteras.
4. Man skriver i den tekniska beskrivningen att man ska schakta ned till sand och grus och sedan bygga upp den nya botten, det framgår dock inte hur djup en sådan schaktning behöver bli. Finns risker med att schakta bort lera som innebär att täta lager punkteras vilket i sin tur riskerar att sprida eventuella föroreningar? Det behöver undersökas/tydliggöras.

Alternativt kan punkt 1-4 ovan hanteras inom ramen för ett kontrollprogram för arbetets utförande.

I övrigt ser länsstyrelsen positivt på att ett vandringshinder tas bort och att det ersätts med en naturliknande tröskel.

### 5.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Solna kommun

#### *Generellt*

Nuvarande dämme har inte något tillstånd. Det utgör också ett vandringshinder. I åtgärdsprogrammet för Brunnsviken finns det angivet att vandringshinder behöver tas bort. Nämnden ställer sig därför positiv till de åtgärder som avses med ansökan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Solna är tillsynsmyndighet för den miljöfarliga verksamhet som ansökta åtgärder innebär, och yttrar sig i enlighet med ramen för sitt tillsynsansvar.

#### *Dispens från reservatsföreskrifterna*

Nämnden anser att sökanden behöver förtydliga vilka dispenser och tillstånd som ingår i ansökan. Området ligger i Råstasjöns naturreservat och ytterligare prövningar än den för vattenverksamheten är därmed aktuellt. Nämnden anser att så mycket som möjligt av de prövningar som krävs ska ingå i ansökan om vattenverksamhet. Nämnden ser gärna att domstolen prövar huruvida sjötröskeln räknas som en anläggning enligt reservatsföreskrifterna och i så fall inkluderar detta prövningen.

Följande villkor bör ställas på åtgärder som prövas med stöd av reservatsföreskrifterna.

- Marken ska återställas till ursprungligt skick vid eventuella körskador eller annan oplanerad påverkan.
- Om läckage/spill uppstår vid arbeten med maskiner som åtgärder vidtas omgående och sanering av eventuellt påverkat område genomförs. Miljö- och byggnadsförvaltningens miljöskydds-enhet ska genast informeras om läckage/spill uppstår.

I MKBn står det att värdefulla träd bör märkas ut och skyddas i samband med arbetena, samtidigt vill sökanden få tillstånd till att avverka träd. Nämnden saknar uppgifter om vilka träd som kan komma att behöva avverkas. Utöver uppgifter om vilka träd som kan komma att avverkas anser nämnden att det saknas uppgifter om den valda tidsperioden är mest lämplig med hänsyn till fladdermöss och andra djur i reservatet. Nämnden önskar att sökanden kompletterar även med dessa uppgifter och att dispens för trädfällningen ingår i prövningen.

Uppställning av maskiner i reservatet bör undvikas. I ansökan saknas uppgifter om var sökanden planerar att uppställningen av maskiner skulle ske. Nämnden anser att sökanden behöver komplettera med detta.

#### *Vattenverksamhet*

I ansökan är det angivet att arbetena ska pågå i juli till september för att det då är lågvatten. Om det skulle behövas går det att tillfälligt pumpa vattnet förbi arbetsområdet, på ett bra och lättkontrollerat sätt. Nämnden saknar en beskrivning av hur arbetet planeras att gå till om det inte skulle vara lågvatten under denna period. Detta behöver kompletteras i anmälan.

#### *Buller*

Sökanden har inte föreslagit några bullervillkor men nämnden vill förtydliga att de bullerriktvärden som finns i Naturvårdsverkets allmänna råd (2004:15) om buller från byggplatser ska tillämpas. Nämnden anser att det är lämpligt att riktvärden fastställs i domen.

*Anmälan om efterbehandling av förorenat område*

Enligt den undersökning som är gjord av Råstasjöns sediment är dessa förorenade. Utöver de förorenade sedimenten finns det en deponi öster om dämnet. Nämnden anser att då det är känt att det finns föroreningar i Råstasjön samt den oklara utbredningen av deponin behöver mark- och sedimentprover uttas för att ta reda på föroreningssituationen i området. Skulle resultaten från provtagningen visa på att det finns föroreningar behöver sökanden skicka in en anmälan till miljö- och byggnadsförvaltningen om efterbehandling enligt 28 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Nämnden vill informera om att provtagning av sediment och mark inom reservatet kräver tillstånd från reservatsföreskrifterna.

Nämnden anser att upplag och avvattning av sediment bör ingå i prövningen av vattenverksamheten med anledning av att upplag och avvattning av sedimenten är tätt knutet till den sökta vattenverksamheten. Om nämnden separat ska pröva upplag och avvattning kan det leda till en mycket utdragen process. För att nämnden ska kunna bevilja detta inom reservatet behöver en dom för vattenverksamhet finnas vilket gör att nämnden kan hantera en sådan ansökan först när domen om vattenverksamhet vunnit laga kraft.

Nämnden saknar uppgifter om hur avvattningsvattnet och sedimenten kommer hanteras och om det finns någon risk för att vattnet kan vara förorenat då sedimenten kan vara det. Detta bör ingå i prövningen och sökanden behöver komplettera ansökan med dessa uppgifter.

*Övrigt*

Nämnden vill påtala att strandskyddsdispens krävs för åtgärderna och det söks hos byggnadsnämnden i Solna.

### **5.3 Nätverket Rädda Råstasjön**

Nätverket Rädda Råstasjön har hänvisat till bl.a. genomfört provfiske (2016), epostkorrespondens och anmälningar om misstänkt miljöbrott och har anfört i huvudsak följande.

Solna stad har inte återkopplat till nätverket eller andra intressenter som lämnade synpunkter vid samrådsmötet i december 2018.

I Solna stads informationsblad inför sommaren 2020 nämns Råstasjön som en av de mest intressanta områdena i kommunen. Där sägs att Råstasjöns naturreservat har ett rikt fågelliv med en av Stockholmregionens största skrattmåskolonier och flera häckande rödlistade arter. Här finns också hela sju arter av fladdermöss.

Det lät dock annorlunda för åtta år sedan då Solna ville bygga 1800 lägenheter på strandskyddat område runt sjön. I samband med inbjudan till ett första möte så kallade en ledande politiker i styret sjön för lakvattnet vid arenan. Trots massivt

motstånd insisterade Solna att i alla fall få bygga 800 lägenheter, men den detaljplanen stoppades till slut av Mark- och miljööverdomstolen i februari 2016.

Sedan dess har kommunen fortsatt med att inte underhålla området runt sjön, men varit väldigt aktiv med att göra åtgärder för att anpassa området så det blir mer estetiskt.

Ett led i detta är att bygga om utflödet från sjön. Ytterligare ett ingrepp i naturen på östra stranden av sjön som redan drabbats hårt av de strandskyddsdispenser som gavs för bland annat byggbodas i samband med bygget av Arenastaden. Då höggs mycket av vegetationen ner, varvid flera småfåglar slutade häcka där då det inte fanns buskage kvar. Nu vill Solna ta ner den sista vegetationen i området, som visas på flygfoton mot slutet av detta dokument. Vidare har det olagligt, dvs. utan dispenser, anlagts två stigar i närheten till utloppet – Nisses stig och Sofies slinga. Solna gör inget för att åtgärda detta, ej heller återställa något av det som togs bort i samband med att byggbodas mm var i området.

Det framförs flera gånger att det görs för att fiskarna ska få möjlighet att fritt vandra upp/ner mellan Brunnsviken och Råstasjön. Trots detta framgår det ingenstans hur fiskarna ska vandra flera hundra meter i en mörk kulvert under Arenastaden där det är ett par cm vatten. Det finns en fisk omnämnd i ett dokument, men där står det att det troligen är en liten gädda som spolats över kanten på dämnet i samband med vårfloden.

Hela ansökan om att bygga om utloppet verkar nästan vara en beställning av sportfiskarna med fri väg för fiskar, utan att ta hänsyn till andra värden vid sjön.

Rädda Råstasjön har flera gånger frågat hur de fåglar som häckar i sjön kommer att påverkas, blir det till exempel fluktuationer i vattenståndet till följd av ombyggnaden av utloppet. Det finns en artikel i tidningen Lantbruk som beskriver hur ombyggda utlopp liknande det som Solna vill göra i Råstasjön i stället har torrlagt stora delar. <https://www.landlantbruk.se/lantbruk/utrivna-fordamningar-fick-motsatt-verkan/>

För att syresätta vattnet i Råstasjön finns det två omrörare. De bedrar även till att vatten hålls öppet vintertid för fåglar. Men de senaste två vintrarna har omröraren närmast utloppet varit trasig. Solna stad har inte visat något intresse av att reparera den.

Tiden för när arbeten inte utförs bör förlängas t.o.m. utgången av augusti eftersom området under den tiden svärmar av fågelungar.

Solna stad har anlagt gångvägar inom naturreservatet utan att först inhämta nödvändiga tillstånd och dispenser (Nisses stig och Sofies slinga). Detta har föranlett miljö- och hälsoskyddsnämnden att anmäla åtgärden för åtalsprövning. Man frågar sig hur Solna stad kan säkerställa att de inte kommer att skada området när de inte ens kan följa gällande lagar och förordningar.



**5.4 Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Havs- och vattenmyndigheten** har avstått från att yttra sig.

## 6. BEMÖTANDE

### *Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Solna*

Förvaltningen är positiv till de villkor som miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår för åtgärder som prövas med stöd av reservatsföreskrifterna, liksom att domstolen ska pröva huruvida sjöträskeln räknas som en anläggning enligt reservatsföreskrifterna och i så fall inkludera detta i domslutet.

Den berörda delen av Råstaån kantas av ett stort antal träd. Förvaltningens ambition är att så många träd som möjligt ska sparas, men vilken påverkan på angränsande träd projektet kommer att ha går inte att besvara förrän anläggningen är detaljprojekterad. Eftersom det är relativt kostsamt har det inte bedömts som rimligt att genomföra innan det är klarlagt att projektet får tillstånd för vattenverksamhet.

Vilken period på året som är mest lämplig för genomförandet har bedömts utifrån påverkan på djurlivet och risken för spridning av föroreningar. Eftersom påverkan på landlevande djur bedöms vara marginell har påverkan på vattenlevande djur och risk för spridning av föroreningar varit vägledande för när åtgärden ska genomföras.

Uppställning av maskiner i reservatet kommer inte ske i större omfattning än nödvändigt för projektets genomförande, men företrädesvis kommer detta ske inom arbetsområdet eller på ytor inom zon 5 som idag utgörs av grusade ytor. För att kunna redogöra för detta i större detalj behöver projekteringsarbetet ha kommit längre och avstämning ha gjorts med upphandlad entreprenör.

Om det inte är lågvatten då projektet är tänkt att genomföras behöver en bedömning göras om flödena ändå är så pass små att vattnet kan pumpas förbi arbetsplatsen eller om projektet behöver skjutas på framtiden till dess att flödena är hanterbara.

Förvaltningen är positiv till att Naturvårdsverkets allmänna råd (2004:15) om buller från bygplatser fastslås i domen som riktvärde för projektet.

Föroreningssituationen kommer att utredas noggrannare i detaljprojekteringen, men utifrån prover tagna i Råstasjön och närheten till en deponi så kan det antas att även utloppet är förorenat. Det är därför rimligt att upplag och avvattning av sediment ingår i prövningen av vattenverksamheten och att domstolen ger vägledning och föreslår riktvärden.

Inför detaljprojekteringen kommer en ansökan om tillstånd för provtagning att göras och om föroreningar kan påvisas kommer också en anmälan om efterbehandling att göras till miljö- och byggnadsförvaltningen i enlighet med 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Förvaltningen anhåller om att domstolen även prövar projektets tillåtlighet utifrån gällande strandskydd och beslutar om eventuell dispens från detta.

#### *Länsstyrelsen i Stockholms län*

Länsstyrelsen framhåller behovet av provtagning för att säkerställa en korrekt hantering av massor och att ansökan förtydligas avseende hur sökanden planerar att hantera:

- förorenade massor och lakvatten
- eventuella föroreningar av klorerade lösningsmedel
- risken för att täta markskikt av lera punkteras under arbetet

Kommunen instämmer i länsstyrelsens åsikt att ovanstående punkter lämpligen hanteras inom ramen för ett kontrollprogram för arbetets utförande.

#### *Nätverket Rädda Råstasjön*

Solna stad har hänvisat till det material (power-point) som presenterade vid huvudförhandlingen, aktbil. 28.

## **7. DOMSKÄL**

### **7.1 Rådighet**

Sökanden har nödvändig rådighet dels genom eget ägande respektive avtal med markägare, dels med stöd av 2 kap. 5 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

### **7.2 Miljökonsekvensbeskrivning**

Länsstyrelsen har den 5 mars 2019 beslutat att den sökta verksamheten inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan; ett beslut som enligt 6 kap. 27 § miljöbalken inte överklagas särskilt. Frågan om verksamhetens miljöpåverkan prövas istället inom ramen för prövningen av ansökan.

Länsstyrelsens beslut innebär att en specifik miljöbedömning inte behöver ske, utan att sökanden i en liten miljökonsekvensbeskrivning ska lämna de upplysningar som behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten kan förväntas ge (6 kap. 47 § miljöbalken). Något krav i 6 kap. miljöbalken på godkännande av en liten miljökonsekvensbeskrivning finns inte. Domstolen har dock enligt 22 kap. 11 § miljöbalken ett ansvar för att utredningen i målet får den inriktning och omfattning som krävs.

Det har inte framkommit något som ger anledning att frånga länsstyrelsens bedömning om att den planerade verksamheten inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan. Mark- och miljödomstolen anser att det underlag som finns i målet är tillräckligt för den prövning som domstolen ska göra i detta mål.

### **7.3 Tillåtlighet och tillstånd; dispens**

#### *Tillstånd enligt miljöbalken*

Tillstånd enligt miljöbalken ska som huvudregel alltid lämnas till utrivning av

en vattenanläggning i ytvatten (11 kap. 19 § miljöbalken). Någon begäran om att överta underhållsskyldigheten finns inte i detta fall.

Under anläggningsskedet kommer en utrivning av dammen att ha viss negativ påverkan, främst för fisk- och bottenfaunan på grund av temporär grumling. Arbetena bedöms inte ge upphov till någon permanent negativ påverkan på omgivande naturmiljö eller flora och fauna. Att återställa konnektivitet i vattendraget är angeläget ur allmän synpunkt och överväger de negativa effekter som kan uppstå under byggtiden.

Mot den bakgrunden får åtgärderna även anses vara förenliga med bestämmelserna om strandskydd. Något särskilt beslut om strandskyddsdispens krävs inte när åtgärderna prövas inom ramen för en ansökan om vattenverksamhet (7 kap. 16 § 2 miljöbalken och NJA 2008 s. 55).

Råstasjön och Råstaån har inte pekats ut som vattenförekomster inom vattenförvaltningen och saknar därför beslutade miljö kvalitetsnormer. För den nedströms liggande vattenförekomsten Brunnsviken bedöms en utrivning av dammen tillsammans med utförande av biotopsvårdande åtgärder bidra positivt till möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormen God ekologisk status till år 2027. Eventuell temporär påverkan under byggtiden bedöms inte leda till försämring av någon ekologisk eller kemisk kvalitetsfaktor eller annars hindra uppnåendet av god ekologisk eller kemisk status för nedströms liggande vattenförekomster. Ansökta åtgärder är därmed förenlig med tillämpliga bestämmelser i 5 kap. miljöbalken.

Det finns inga utpekade riksintressen i anslutning till sökt verksamhet. Planerade åtgärder bedöms inte heller strida mot intentionerna i gällande kommunala planer. Underlaget i ansökan med bilagor ger vid handen att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda samt att den ansökta verksamheten är tillåtlig i övrigt enligt de krav som ställs i 3-4 och 7-8 kap. miljöbalken.

Det anförda innebär sammantaget att den ansökta vattenverksamheten är tillåtlig och att ett tillstånd, som förenas med nedan angivna villkor m.m., kan ges.

*Dispens från respektive tillstånd enligt reservatsföreskrifterna*

Dispens från reservatsföreskrifter får meddelas om det föreligger särskilda skäl, se 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken. Av förarbetena framgår att avsikten med ett reservatbeslut ska vara att skapa ett definitivt skydd och att dispens endast ska ges i undantagsfall, se prop. 1997/98:45, del 2, s. 75.

Utgångspunkten är att en dispens för en verksamhet eller en åtgärd normalt sett inte ska tillåtas men att andra angelägna allmänna intressen i vissa fall kan utgöra särskilda skäl om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. I Naturvårdsverkets numera upphävda allmänna råd (NFS 2003:8) anges att särskilda skäl för en dispens bör anses föreligga om åtgärden har en i huvudsak positiv inverkan på områdets prioriterade bevarandevärden.

Vi prövningen av en ansökan om tillstånd enligt reservatsföreskrifter är mark- och miljödomstolens prövning begränsad till tillståndets förenlighet med syftet med reservatet, se bl.a. RÅ 2007 ref. 69.

Syftet med Råstasjöns naturreservat är bl.a. att bevara ett värdefullt stadsnära naturområde för att tillgodose behovet av områden för tätortsnära friluftsliv, rekreation och naturpedagogik. Syftet är också att skydda och vårda värdefulla naturmiljöer för den biologiska mångfalden. Områdets vattenmiljöer med öppet vatten, vassar, fuktäng, fuktlövskog och rinnande vatten ska bevaras, vårdas och utvecklas på sådant sätt att artrikedomen och de naturbaserade upplevelsevärdena kvarstår.

Utredningen ger vid handen att de ansökta åtgärderna – som syftar till att riva ut ett vandringshinder och därmed förbättra konnektiviteten mellan Råstasjön och Brunnsviken – är förenliga med syftet med Råstasjöns naturreservat. Kravet på att det ska finnas särskilda skäl för en dispens bedöms också vara uppfyllt. Mot den bakgrunden kommer mark- och miljödomstolen fram till att förutsättningarna för ansökt dispens från reservatsföreskrifterna A1, A3 och A4 respektive tillstånd enligt reservatsföreskrifterna A8, A10 och A11 är uppfyllda i detta fall.

#### **7.4 Villkor**

##### *Villkor för ett tillstånd enligt miljöbalken*

Utformningen av det föreslagna allmänna villkoret kan godtas (villkor 1).

Att begränsa grumlande arbeten i tid är ett sätt att skydda fisken under deras fortplantningsperiod. Både abborrens och gäddans fortplantningsperiod omfattar tiden april till och med juni och därför bör grumlande arbeten undvikas under den tiden. Domstolen anser också att lämpliga skyddsanordningar bör användas vid hanteringen av bortschaktade massor. Föreslaget villkor för grumlande arbeten är lämpligt och ska föreskrivas, dock med vissa språkliga justeringar (villkor 2-3).

Anläggningsarbeten ska ske med aktsamhet så att risken för spridning i vatten eller mark av olja eller andra miljöskadliga föroreningar minimeras. Sökanden har angett att tankning och service av arbetsmaskiner kommer att ske utanför reservatsgränsen. Den föreslagna utformningen av ett villkor för hantering av kemikalier och petroleumprodukter kan godtas (villkor 4).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har föreslagit att Naturvårdsverkets allmänna råd (2004:15) om buller från byggarbetsplatser ska tillämpas. Sökanden instämmer i detta. Mark- och miljödomstolen anser att bullret ska regleras enligt nämnda allmänna råd från Naturvårdsverket och villkoret ska lämpligen formuleras enligt beslutet (villkor 5).

Det är i detta fall inte nödvändigt att i ett villkor detaljreglera innehållet i ett kontrollprogram. Sökandens förslag i det avseende får istället hanteras in ramen för samrådet om kontrollprogrammets utformning. Det bör anges att ett kontrollprogram ska hållas aktuellt och justeras allteftersom arbetet fortskrider.

Utformningen av villkoret om kontrollprogram framgår av domslutet (villkor 6).

*Villkor för dispens och tillstånd enligt reservatsföreskrifterna*

Sökandens förslag på villkor och miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag är sammantaget lämpliga och bör föreskrivas. Som framgår av domslutet gäller villkoren generellt, oavsett om dessa i det specifika fallet har motiverat en dispens från eller tillstånd enligt reservatsföreskrifterna.

### **7.5 Arbetstid och tid för anmälan av oförutsedd skada**

Arbetstiden ska bestämmas till 5 år från det att denna dom vinner laga kraft och tiden för att anmäla anspråk på ersättning för oförutsedd skada ska bestämmas till 5 år från utgången av arbetstiden.

### **7.6 Verkställighetsförordnande**

Ett verkställighetsförordnande av domstol innebär att en lagakraftvunnen dom inte behöver avvaktas och är ur processuell synvinkel att se som ett undantag.

Det får därför läggas på verksamhetsutövaren att påvisa konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart och vad som kan bli följden av att verksamheten förskjuts framåt i tiden. Det måste också krävas att verksamhetsutövarens intresse med viss marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan tillståndet får tas i anspråk. Särskild hänsyn ska tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras (se Högsta domstolens avgörande, NJA 2012 s 623).

Solna stad har som skäl för ett verkställighetsförordnande angett att utredningsläget i sådant att det står klart att ett tillstånd kommer att ges, varför det bör kompletteras med ett verkställighetsförordnanden.

Solna stad har, enligt mark- och miljödomstolen, inte anfört några bärande skäl för ett verkställighetsförordnande. Det har – med beaktande av de krav som ställs upp i 22 kap. 28 § miljöbalken – inte heller i övrigt framkommit något som skulle kunna motivera ett verkställighetsförordnande.

### **7.7 Prövningsavgift**

Prövningsavgiften ska bestämmas slutligt till 1 500 kronor.

### **7.8 Rättegångskostnader**

Länsstyrelsen har yrkat ersättning för rättegångskostnader med totalt 20 000 kr avseende 25 timmars arbete.

Yrkad ersättning har medgetts av sökanden och ska därför dömas ut.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga 1 (MMD-01)  
Överklagande senast den 18 september 2020.

Inge Karlström

Annika Billstein Andersson

---

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson samt de särskilda ledamöterna Gunnar Söderholm och Elin Dahlgren.



## Hur man överklagar

### Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

#### Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

#### Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

#### Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.  
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

#### Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

#### Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

#### Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på [www.domstol.se](http://www.domstol.se).